

เมื่อจ่ายหนี้ไม่ไหว ควรทำอย่างไร?

นางชวันันท์ ชื่นสุข
ฝ่ายคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน
นางสาวจุฬารัตน์ เหลืองประสิทธิ์
ฝ่ายวางแผนองค์กร
ธนาคารแห่งประเทศไทย

วิกฤติโควิด ทำให้ผู้คนจำนวนมากต้องดิ้นรนเพื่อหารายได้ให้เพียงพอจนเจือครอบครัวหลายครอบครัวต้องเผชิญกับแรงกดดันจากภาระหนี้สิน ซึ่งไม่น่าเชื่อว่า คนๆ หนึ่งเป็นหนี้ได้หลากหลาย ตั้งแต่หนี้บัตรเครดิตและบัตรกดเงินสดหลายใบ หนี้รถ-บ้าน-ค่าประกัน ถ้าเป็นข้าราชการอาจมีหนี้สวัสดิการหลากหลายนอกเหนือจากที่แจกแจงไว้

ในภาวะที่บีบคั้นเช่นนี้ ทางออกที่ลูกหนี้จำนวนไม่น้อยเลือกคือ

(1) หยิบยืมญาติสนิท มิตรสหาย เพื่อรักษาสภาพคล่องชั่วคราว แต่เมื่อสถานการณ์ด้านรายได้ไม่ดีขึ้น สุดท้ายก็ไม่สามารถใช้คืนได้ จนเป็นปัญหาด้านความสัมพันธ์จนเข้าหน้ากันไม่ติด เกิดแรงกดดันทางสังคม จนเกิดภาวะเครียด

(2) พยายามหนีหนี้ไปสุดขอบฟ้า ทำตัวติดต่อกันไม่ได้ จนเกิดภาวะดอกเบี้ยยทบต้นไปเรื่อยๆ หนี้สินพอกพูน และนำมาสู่การยึดทรัพย์

(3) ฟังฟังหนี้นอกระบบทั้งที่ดอกเบี้ยสูงมาก และสุดท้ายต้องเข้าสู่วงจรรยาหนี้ไม่มีที่สิ้นสุด เพราะแค่ดอกเบี้ย 5% ต่อเดือน (ซึ่งส่วนใหญ่มากกว่านั้น) ในเวลาปีเศษ ดอกเบี้ยก็เท่ากับต้นแล้ว นอกจากนี้ บางคนยังเจอเจ้าหนี้คุกคามจนดำเนินชีวิตปกติไม่ได้

สุดท้ายทุกทางออกข้างต้นล้วนมีปัญหาในที่สุด เพราะเป็นการแก้ปัญหาระยะสั้น คำถามสำคัญคือ **เมื่อจ่ายหนี้ไม่ไหว ควรทำอย่างไร?** จึงจะแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน

จากประสบการณ์ที่ทำงานร่วมงานกับสถาบันการเงินเกือบ 3 ทศวรรษ และเป็นผู้บุกเบิกงานแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชนรุ่นแรกของ ธปท. คิดว่า การแก้ปัญหาหนี้สิน ถ้ามุ่งคิดแต่เรื่องหนี้สินอย่างเดียว ส่วนใหญ่จะพบทางตัน จำเป็นต้องพิจารณาตัวแปร 3 ตัวที่เกี่ยวข้องกับหนี้ จึงจะช่วยเพิ่มสภาพคล่อง และจัดการปัญหาหนี้ได้ถูกต้อง กล่าวคือ

ตัวแปรแรกคือ รายจ่าย แน่แน่นอนว่า เมื่อรายได้ลด เราจะใช้จ่ายเหมือนเดิมคงไม่ได้ และรายจ่ายหลายตัวยังซ่อนตาเราอีกมาก ขณะเดียวกัน เรื่องรายจ่าย เป็นเรื่องที่ต้องร่วมกันแก้ปัญหา

ทั้งครอบครัว แต่กลับพบว่า หัวหน้าครอบครัวมักจะแบกปัญหาและรับความเครียดไว้คนเดียว กว่าคนในครอบครัวจะรับรู้ ปัญหาที่บ้านปลายเกินกว่าจะแก้ไข ในกรณีที่ครอบครัวช่วยเหลือกันพบว่า ลดค่าใช้จ่ายได้อย่างไม่น่าเชื่อ เช่น บางครอบครัวจากที่เคยทานอาหารนอกบ้านเป็นประจำ ต้องหันมาทำอาหารทานเอง แต่ก็ยังไม่พอ ต้องเลือกเมนูอาหารให้เหมาะกับรายได้ด้วย บางคนที่ผ่านมาพันวิฤตตินี้เล่าว่า เราประหยัดสุดๆ ผักบุ้ง 1 กำ ไข่ดาว 2 ฟอง คือกับข้าว 3 มื้อของครอบครัว ช่วงนี้ก็เน้นข้าวคลุกซีอิ้วเยอะหน่อย ก็พอไปได้

ตัวแปรต่อมาคือ รายได้ ซึ่งการหารายได้เสริมจะว่าเป็นเรื่องยากก็ยาก แต่พลิกมุมคิดว่า **“อะไรที่ 2 มือนี้อาจทำได้ นับเป็นงานเป็นเงินทั้งนั้น”** ทำให้มีทางออกได้ไม่ยากนัก จากประสบการณ์ของลูกหนี้รายหนึ่งถูกให้ออกจากงาน แรกๆ ก็แว้งคว้าง ช่วงกลางวันก็ทำงานรับจ้าง รายได้ไม่แน่นอน แต่เขาไม่ย่อท้อไปรับเศษผ้าจากโรงงานมาเย็บผ้าเช็ดเท้าตอนกลางคืน ซึ่งงานแบบนี้ ถือเป็น **“งานอาชีพบำบัด”** ทำให้จิตใจนิ่งได้ สุดท้ายเมื่อเขาหายฟุ้งซ่านจากปัญหานี้สิน ชีวิตเริ่มเข้าที่เข้าทาง ไปสัมภาษณ์งานใหม่ที่ไหนก็มีสติ ในเวลาไม่ถึง 6 เดือน เขาก็ได้งานประจำ ที่มีรายได่มั่นคง

ตัวแปรสุดท้ายคือ หนี้สิน เมื่อจ่ายไม่ไหว ลูกหนี้แทบทุกคนย่อมรู้สึกผิดที่ไม่สามารถรักษาสัญญาที่ให้กับเจ้าหนี้ได้ สุดท้ายก็ดิ้นรนไปหาทางออก 3 ข้อแรก ที่ไม่ขยายไปสู่ปัญหาอื่น ก็ทำให้ปัญหานี้สินรุนแรงขึ้น ทางที่ดีที่สุดคือ การเผชิญหน้ากับปัญหา โดยการเข้าไปปรึกษากับเจ้าหนี้ เปิดใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้น แสดงความจริงใจและความตั้งใจ ถ้าเจ้าหนี้รู้ว่า ลูกหนี้คนไหนแม้ไม่มีเงินหรือมีเงินน้อย แต่มาแสดงตัวและให้ความร่วมมือกับเจ้าหนี้เพื่อแก้ไขปัญหานี้สินทุกวิถีทาง สิ่งเหล่านี้คือเครดิต คือความน่าเชื่อถือ ที่เจ้าหนี้ให้คุณค่า เมื่อต่างฝ่ายพยายามทำข้อตกลง แม้จะจ่ายได้ไม่ครบหรือยังจ่ายไม่ได้ตามข้อตกลงใหม่ แต่เจ้าหนี้ก็ยังเห็นความตั้งใจ การจะส่งฟ้อง ยึดทรัพย์สิน ลูกหนี้กลุ่มนี้ก็จะอยู่กลุ่มที่จะถูกฟ้องเป็นอันดับท้ายๆ

สุดท้ายนี้ สิ่งที่ยากจะฝากเป็นกำลังใจกับลูกหนี้ทุกคนที่กำลังเป็นทุกข์กับปัญหานี้สินว่า **ลูกหนี้ทุกคนไม่ได้ต่อสู้กับปัญหานี้สินอย่างเดียวดาย** เพราะธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) พยายามสร้างช่องทางช่วยเหลือลูกหนี้เอง ร่วมมือกับสถาบันการเงิน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการไกล่เกลี่ยหนี้ จนปัจจุบันช่องทาง การดูแลลูกหนี้ บัตรเครดิต และสินเชื่อส่วนบุคคล (บัตรฯ) เรียกได้ว่า ครบวงจรระดับหนึ่งแล้ว ผ่าน **“มทกรรมไกล่เกลี่ยหนี้บัตรฯ”** ซึ่งจะช่วยให้ลูกหนี้มีโอกาสเลื่อนชำระหนี้ ลดเพดานดอกเบี้ย ขยายงวดการชำระหนี้ และเร่งปรับโครงสร้างหนี้ให้สอดคล้องกับความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ และที่สำคัญ **เมื่อมีปัญหาหนี้ย่ำคิดคนเดียว** การเปิดใจกับครอบครัวให้ร่วมกันฝ่าฟันวิฤตตินี้ไปด้วยกัน การเข้าไปหาเจ้าหนี้ เพื่อแสดง

ความตั้งใจและจริงใจ จะช่วยให้ทุกคนมีทางออกร่วมกัน ... อย่าลืม! “มีหนี้ต้องแก้ไข เริ่มต้นใหม่
อย่างยั่งยืน”

บทความนี้เป็นข้อคิดเห็นส่วนบุคคล ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของธนาคารแห่งประเทศไทย